

Nätmobbing bland unga: En översikt av dess natur och konsekvenser

Peter K. Smith

Definition. Peter Smith börjar föredraget med att presentera den traditionella definitionen av mobbing och relatera nätmobbing till denna. Mobbing är en underkategori till aggression i allmänhet, som definieras som en handling med avsikt att orsaka skada. Vid mobbing ska den aggressiva handling ske vid upprepade tillfällen och det ska föreligga en maktobalans mellan offer och förövare som innebär att det är svårt för offret att försvara sig. Antalet förövare kan vara en eller flera. Vid nätmobbing ska de aggressiva handlingarna därtill ske med modern teknologi t.ex. över internet eller med mobiltelefoner. De vanligaste sätten som tekniken idag används för nätmobbing är genom sociala medier följt av telefonsamtal och sms.

Skillnader. Det finns ett antal skillnader mellan traditionell mobbing och nätmobbing. Den första är att maktobalansen kan te sig annorlunda i nätmobbing. I traditionell mobbing grundar den sig ofta på fysisk styrka, självförtroende och mängden människor, vilket inte gäller fullt ut för nätmobbing. Unika faktorer för maktobalansen i nätmobbing kan vara ett högre tekniskt kunnande och anonymitet. Den andra skillnaden är att åskådarnrollerna blir mer komplicerade att definiera vid nätmobbing. Bland annat kan både offer och förövare, på till exempel sociala medier, även ses som åskådare. Den tredje skillnaden är att de potentiella åskådarna är många fler samt att det är svårare för den mobbade att komma undan. Vid enbart traditionell mobbing har offret haft en potentiell frizon i bland annat sitt hem. Idag kan mobbingen ske var som helst så länge offret har en påslagen mobiltelefon eller är uppkopplad mot nätet. Peter Smith poängterar att internet och mobiltelefoner är så centrala delar av barnens liv att de är mycket svåra för dem att avstå ifrån.

Forskningsutmaningar. De ovan nämnda skillnaderna mellan nätmobbing och traditionell mobbing, framförallt anonymiteten, är en utmaning i forskningen kring nätmobbing. Det krävs ett arbete kring dess definitioner för att ringa in fenomenet och för att relatera det till traditionell mobbing. Det är dock viktigt att komma ihåg att nätmobbing och traditionell mobbing ofta sker i samspel. Han nämner även att det förs en debatt kring hur repetitionskriteriet ska förstås vid nätmobbing då till exempel en bild kan ses flera gånger. En annan utmaning är att fenomenet på grund av den tekniska utvecklingen förändras så snabbt.

Förekomst. Det finns en stor skillnad i hur vanligt förekommande nätmobbing är enligt olika studier. Det beror på att vissa studier frågar om respondenterna någon gång har blivit utsatta för en aggressiv handling på nätet och andra om det har skett upprepade gånger under en avgränsad tidsperiod. Forskningen pekar sammantaget på att ingen större ökning av nätmobbing har skett. Däremot har det skett snabba ökningsformer av teknikanvändning vid nätmobbing, så som till exempel sociala medier, i samband med att de har fått mer allmän spridning.

Deltagande. Forskningen visar att det finns en tendens att de som utsätter andra för nätmobbing och traditionell mobbing uppvisar mer antisociala tendenser, brist på empati och moral disengagement. Det finns också en tendens till att de har många konflikter med sina vårdnadshavare, upplever mindre stöd från dem och att det finns kommunikationsproblem. Anonymiteten kan tänkas få konsekvenser för hur förövarens empati och moraliska resonemang påverkar deltagande men det har inte påvisats i forskning. När det gäller hur nätmobbing yttrar sig för flickor respektive pojkar är forskningsresultaten inte entydiga. Men det verkar som att flickor är mer involverade i nätmobbing än traditionell mobbing. Det kan hänga ihop med att sociala nätverk blir allt mer populära, och flickor tillbringar mer tid där än pojkar.

Effekter. Effekterna av nätmobbing är enligt den mesta forskningen i stort de samma som dem vid traditionell mobbing. Den har en positiv korrelation med depressiva besvär, psykosomatiska problem, självmordsbenägenhet, och sämre betyg. När någon är utsatt för båda formerna samtidigt är de negativa effekterna större. Likaså är de större för dem som är både offer och förövare vid mobbing. Barnen reagerar enligt en studie mer sällan med att söka hjälp hos en lärare än att berätta för familj eller vänner. Peter Smith säger att det bör vara en väckarklocka för lärarna att de för det mesta inte kommer få veta när någon nätmobbas.